

Regeringens proposition

1978/79: 176

om rapportering av oljeföroreningar m. m.;

beslutad den 15 mars 1979.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLA ULLSTEN

ANITHA BONDESTAM

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen utser får vidgade möjligheter att föreskriva skyldighet om rapportering av oljebälten till havs, m. m. Det föreslagna bemyndigandet ersätter nu gällande bestämmelser som är tillämpliga endast på svenskt sjöterritorium och Östersjöområdet i övrigt. Bemyndigandet är avsett att utnyttjas bl. a. för att man från svensk sida skall kunna uppfylla förpliktelser enligt internationella överenskommelser, exempelvis i Nordsjöområdet utanför svenskt sjöterritorium.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1972:275) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg

Härigenom föreskrivs att i lagen (1972:275) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg skall införas två nya paragrafer, 14 a §, som placeras närmast före rubriken "Tillsyn", och 22 a §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen utser meddelar föreskrifter om skyldighet att rapportera vattenföroreningar och händelser som innebär risk för sådana föroreningar. Detsamma gäller föreskrifter om skyldighet att lämna sådana uppgifter om fartyg och fartygs last som behövs för att hindra eller bekämpa vattenföroreningar.

22 a §

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 14 a §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1976: 6) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg inom Östersjöområdet

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1976: 6) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg inom Östersjöområdet

dels att 16 § skall upphöra att gälla,

dels att 21 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Till böter eller fängelse i högst sex månader dömes den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreskrift som meddelats med stöd av 15 eller 16 §. Detsamma gäller den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreskrift som meddelats med stöd av 13 §, om ej gärningen är belagd med straff i brottsbalken, miljöskyddslagen (1969: 387) eller lagen (1971: 1154) om förbud mot dumpning av avfall i vatten.

Föreslagen lydelse

21 §

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreskrift som meddelats med stöd av 15 §. Detsamma gäller den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreskrift som meddelats med stöd av 13 §, om ej gärningen är belagd med straff i brottsbalken, miljöskyddslagen (1969: 387) eller lagen (1971: 1154) om förbud mot dumpning av avfall i vatten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979.

Utdrag
KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-03-15

Närvarande: statsministern Ullsten, ordförande, och statsråden Sven Romanus, Mundebo, Wikström, Friggebo, Wirtén, Rodhe, Wahlberg, Hansson, Enlund, Lindahl, Winther, De Geer, Blix, Cars, Gabriel Romanus, Tham, Bondestam

Föredragande: statsrådet Bondestam

Proposition om rapportering av oljeföreningar m. m.

1 Gällande bestämmelser

I 16 § lagen (1976: 6) om vattenförening från fartyg inom Östersjöområdet (i fortsättningen benämnd 1976 års lag) bemyndigas regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet att rapportera vattenföreningar och om skyldighet att lämna sådana uppgifter om fartyg och fartygs last som behövs för att förhindra eller bekämpa vattenförening. Bestämmelserna trädde i kraft den 1 januari 1977 (SFS 1976: 570). Enligt 21 § förordningen (1976: 573) om åtgärder mot vattenförening från fartyg inom Östersjöområdet (i fortsättningen benämnd 1976 års förordning) meddelas föreskrifter som avses i 16 § 1976 års lag av sjöfartsverket efter samråd med tullverket och statens naturvårdsverk.

1976 års lag gäller enligt 1 § åtgärder mot vattenförening från fartyg inom Östersjöområdet och Sveriges sjöterritorium utanför detta. I 3 § lagen definieras Östersjöområdet på samma sätt som i 1974 års Helsingforskonvention om skydd av Östersjöområdets marina miljö (i 1976 års lag benämnd Östersjökonventionen), nämligen som den egentliga Östersjön med Bottniska viken, Finska viken och inloppet till Östersjön upp till latitudparallellen vid 57° 44,8' nord (Skagen—Göteborg). Av 1 § 1976 års förordning följer att förordningen har samma geografiska tillämpningsområde som 1976 års lag.

Föreskrifter som avses i 16 § 1976 års lag har meddelats av sjöfartsverket med stöd av 21 § 1976 års förordning. De är upptagna i 19 § sjöfartsverkets kungörelse (1976: A 49) om åtgärder mot vattenförening från fartyg och bygger på de bestämmelser i ämnet som finns i 1974 års Helsingforskon-

vention. Sjöfartsverkets föreskrifter avser sålunda *dels* rapportering av observationer av större föroreningar genom olja eller annat ämne som kan förorsaka förorening av vattnet, *dels* rapportering av händelser som orsakar eller kan befaras orsaka större vattenförorening av något slag (dvs. incidenter). I det förra fallet åligger det den fartygsbefälhavare och den flygplanspilot som har gjort observationen inom Östersjöområdet eller Sveriges sjöterritorium utanför detta att utan dröjsmål avge rapport härom. I det senare fallet skall befälhavaren på det fartyg som haft del i incidenten eller annan person som är ansvarig för fartyget utan dröjsmål rapportera incidenten om den orsakar eller kan befaras orsaka större vattenförorening i Östersjöområdet eller Sveriges sjöterritorium utanför detta. Rapporteringen sker till tullverkets kustbevakning som har att alarmera berörda organ. Enligt 21 § 1976 års lag döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 16 § lagen till böter eller fängelse i högst sex månader.

1976 års lag innehåller den specialreglering i fråga om åtgärder mot vattenförorening från fartyg som är föranledd av innehållet i 1974 års Helsingforskonvention. Denna reglering har, sasom framgår av vad jag har nämnt i det föregående, genom 1976 års lag gjorts tillämplig också på svenskt sjöterritorium utanför Östersjöområdet, dvs. svenskt inre vatten och svenskt territorialhav norr om linjen Skagen--Göteborg. Föreskrifter om åtgärder mot vattenförorening från fartyg i andra vattenområden och i andra hänseenden än som avses i 1976 års lag finns i lagen (1972: 275) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg (ändrad senast 1976: 7), i fortsättningen benämnd 1972 års lag. I sistnämnda lag finns ingen motsvarighet till bestämmelserna i 16 § 1976 års lag.

2 Internationella regler

Internationella bestämmelser om rapportering av observationer av havsföroreningar och rapportering av incidenter finns, förutom i 1974 års Helsingforskonvention, i 1969 års överenskommelse om samarbete vid oljeförorening i Nordsjön (den s. k. Bonnöverenskommelsen, SÖ 1969: 21).

1974 års Helsingforskonvention har undertecknats av samtliga Östersjöstater, dvs. Danmark, Finland, Förbundsrepubliken Tyskland, Polen, Sovjetunionen, Sverige och Tyska demokratiska republiken. Konventionen har hittills ratificerats av Sverige (prop. 1975/76: 5 och 6, JoU 1975/76: 16 och 17, rskr 1975/76: 58 och 59) samt av Danmark, Finland, Sovjetunionen och Tyska demokratiska republiken. Konventionen träder i kraft två månader efter den dag då det sjunde ratifikationsinstrumentet deponerats. Det finns anledning räkna med att konventionen träder i kraft innevarande år. Bestämmelserna om rapportering i 1974 års Helsingforskonvention har berörts i samband med redogörelsen för sjöfartsverkets föreskrifter i detta hänseende.

Bonnöverenskommelsen har tillträtts av Sverige genom undertecknande utan förbehåll för ratificering den 9 juni 1969. Överenskommelsen trädde i kraft den 28 november 1970 och gäller numera mellan Belgien, Danmark, Frankrike, Förbundsrepubliken Tyskland, Nederländerna, Norge, Sverige och Storbritannien. Överenskommelsens geografiska tillämpningsområde är enligt artikel 1 Nordsjöområdet, som enligt artikel 3 omfattar dels Nordsjön söder om latituden 61° nord, dels Skagerack, vars södra gräns dras vid en linje mellan Skagen och Pater Nosterskären, dels Engelska kanalen och till den anslutande vatten öster om en linje som går 50 nautiska mil väster om linjen mellan Scillyöarna och Ouessantön. Enligt punkt 2 i artikel 6 förbinder sig varje fördragsslutande stat att uppmana befälhavarna på fartyg som för statens flagga och förarna av luftfartyg som är registrerade i staten i fråga att på lämpligaste sätt och utan dröjsmål rapportera *dels* alla olyckshändelser som orsakar eller kan förväntas orsaka oljeförorening av havet, *dels* förekomsten, beskaffenheten och utsträckningen av oljebälten på havet, vilka kan anses utgöra ett allvarligt hot mot en eller flera fördragsslutande staters kust eller därtill knutna intressen.

I 1978 års protokoll till 1973 års internationella konvention till förhindrande av förorening från fartyg (MARPOL-protokollet), vilket protokoll har undertecknats av Sverige med förbehåll för ratificering, finns föreskrifter om rapportering av incidenter. Mellanstatliga rådgivande sjöfartsorganisationen (IMCO) har rekommenderat att dessa föreskrifter tillämpas redan innan MARPOL-protokollet träder i kraft.

Frågan om Sveriges tillträde till MARPOL-protokollet kommer jag att anmäla i annat sammanhang, tillsammans med förslag om den lagstiftning som behövs med anledning av ett svenskt tillträde till MARPOL-protokollet. I samband därmed avser jag också att lägga fram förslag om en enda lag som skall ersätta såväl 1972 års som 1976 års lag. Nu nämnda frågor beräknas kunna anmälas tidigast under hösten 1979.

3 Föredragandens överväganden

Redan innan det blir möjligt att lägga fram förslag till en enhetlig lagstiftning om vattenförorening från fartyg, bör enligt min mening frågan om en komplettering av gällande bestämmelser såvitt avser skyldigheten att rapportera havsföroreningar och incidenter tas upp. Som framgår av vad jag har anfört, gäller de bestämmelser i ämnet som finns nu endast svenskt sjöterritorium och Östersjöområdet i övrigt. Även om det svenska territorialhavet den 1 juli 1979 kommer att utsträckas till 12 nautiska mil och gällande reglers räckvidd härigenom kommer att ökas, faller en betydande del av det område som omfattas av Bonnöverenskommelsen utanför regleringen. Jag förordar därför att bestämmelserna i 16 § 1976 års lag förs över

till 1972 års lag och att bemyndigandet för regeringen eller myndighet som regeringen utser att meddela föreskrifter därmed får generell räckvidd och salunda kommer att avse också områden utanför svenskt sjöterritorium och Östersjöområdet i övrigt. I samband härmed anser jag att lydelsen av de bestämmelser som skall tas upp i 1972 års lag bör jämkas för att framhäva att bemyndigandet avser också föreskrifter om skyldighet att rapportera incidenter. Om nu nämnda lagändringar genomförs blir det möjligt bl. a. att meddela de föreskrifter om rapportering som det åligger Sverige att meddela enligt internationella överenskommelser, såsom Bonn-överenskommelsen, och om rapporteringskyldighet som har rekommenderats av IMCO. Lagändringarna bör träda i kraft den 1 juli 1979. Jag har i ärendet samrått med chefen för kommundepartementet.

4 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom kommunikationsdepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i lagen (1972: 275) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg,

2. lag om ändring i lagen (1976: 6) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg inom Östersjöområdet.

5 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att antaga förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1972: 275) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg,

2. lag om ändring i lagen (1976: 6) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg inom Östersjöområdet.

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

